

**U
T
O
P
I
A**

**C
R
I
T
I
Q
U
E
A
N
D**

**P
E
R
F
O
R
M
A
N
C
E,**

**L
E
G
A
C
I
E
S
A
N
D
B
O
D
I
E
S** ::

**Y
U
G
O
S
L
A
V**

**(P
O
S
T)**

**(ПОСТ)
ЈУГОСЛОВЕНСКИ
НАСЛЕДСТВА
И ТЕЛА:
ПЕРФОРМАНС,
КРИТИКА И
УТОПИЈА**

МСУ – Скопје фестивал на перформансот

Како дел од проектот Долгорочни културни партнерства
на Западниот Балкан - Европски дијалог
(Култура.ЕУБалкан)
Музеј на современата уметност – Скопје
03-06 октомври, 2024

Главна програма:
(Пост)југословенски наследства и тела: перформанс,
критика и утопија
курирана од Биљана Тануровска - Ќулавковски и
Славчо Димитров
4-6 октомври

и партнерска програма
3 октомври

МСУ - Скопје фестивал на перформансот е настан кој има за цел да се организира на годишно ниво, овозможувајќи експериментирање и споделување на уметничката пракса на резидентите и уметниците од регионот, ЕУ и меѓународните сцени. Преку партнерства со културни институции, како и организации, здруженија, школи, универзитети и истражувачки центри, фестивалот ќе се вклучи во пошироки соработки со можност за проширување на други јавни и отворени простори.

МСУ - Скопје фестивал на перформансот во 2024 година е составен од две програми. Една од нив произлегува од резиденциите, педагошките и истражувачките активности во партнерство со фондацијата „Арт Експлора“ (Франција/ Албанија) и нејзината резиденцијална програма Вила 31 во Тирана, како и соработка со алумни од Националната школа за уметност во Париз-Сержи (ENSAPC) и уметници соработници на Иницијативата за усна историја во Приштина (ОНИ). Другата програма е тридневен настан насловен (Пост) *југословенски наследства и тела: перформанс, критика и утопија* куриран од Биљана Тануровска - Кулавковски и Славчо Димитров, кој се состои од проекции, предавања и перформанси.

Општата идеја зад фестивалот е да се измислат различни начини на делување кои ќе се занимаваат со пренесување на уметничкото наследство во проширениот контекст на историјата на модерноста, и засилување на рецепцијата на идеите и гестовите во релација со постојано еволуирачките чинови и форми кои се во потрага по еманципација.

Овој фестивал на перформансот е второто поглавје од европската програма Култура.ЕУБалкан (2022-2024) чија цел е да се поттикне размена на уметници, истражувачи и културни чинители помеѓу Западниот Балкан и Европската Унија и да се промовира ширењето на нивните практики и нивните истражувања. Претставата на NAM Choreolab е претставена во соработка со ППФестивал на Локомотива и проектот Движење на неврзаните, поддржан од Креативна Европа/ Програма за европска соработка со Западен Балкан и Министерство за култура на Република Северна Македонија.

**(ПОСТ)
ЈУГОСЛОВЕНСКИ
НАСЛЕДСТВА
И ТЕЛА:
ПЕРФОРМАНС,
КРИТИКА И
УТОПИЈА**

Курирана програма од
Биљана Тануровска-Кулавковски и Славчо Димитров

Историите и политиките на меморијата поврзани со наследствата на Југословенскиот социјализам се постојан и немирен извор на дебати и спорови. Борбите околу колективната меморија на симптоматичен начин ја разоткриваат истрајноста на афективниот полнеж поврзан со југословенските наследства. Овие борби се протегаат од националистичките историски ревизионизми диктирани од провинциските државотворни процеси во пост-југословенскиот простор кои фантазматски ја ресетираат темпоралноста како да почнува од нулта-точка, додека се диктирани од силите на локалниот и интернационалниот капитал, сè до фетишизмот на замрзнатата слика и погледот наназад кон идеализираното минато кои говорат за сегашната разочараност и неможност за замислување различни политички иднини, вгнездени во носталгична деисторизација.

Некаде помеѓу овие процеси можеме да ги пронајдеме повеќебројните и нијансирани практики и политики на сеќавање кои ги препознаваат раните и грешките на историјата, исто толку колку и „сè уште не проговорениот, неослободениот елемент“ (Блох) на утописката потенцијалност на минатите југословенски материјали, практики и копнежи.

Нашата перформативна фестивалска програма (*Пост*) *Југословенски наследства и тела: перформанс, критика и утопија* критички ги ангажира токму овие пукнатини, отвори, контрадикции, амбиваленции, потенцијали и мемории поврзани со многубројните наследства на југословенските политички, уметнички и културни практики и истории. Истата презентира уметници и истражувачки чишто практики одново ги собираат, референцираат, деконструираат или прекршуваат дејствата или перспективите кои толкуваат историски или политички позиции, настани или релации во (пост) Југословенскиот контекст.

Нашiot фокус на перформативните уметности произлегува не само од нашата заложба заразбирање и занимавање со проблематиките на политичкото и културата како повторливи, отелотворени и афективни пракси кои ги создаваат колективните субјективитети и заеднички светови, вредности и ориентации, начини на живот и споделени диспозиции, или пак како перформативно сценирање на антагонизам, спор и дисензус. Многу повеќе, и поконкретно, би сакале да ги допреме различните идеолошки ориентации и апаратури, како и клучните политички и колективни означувачи и вложувања во вредностите на југословенските наследства, како самите да се историски одиграни и

отелотворени низ мноштво уметнички перформанси, културни перформанси, материјално-дискурзивни апаратури, и менливи социјални кореографии. Поточно, реферираме на праксите и афективните котви поврзани со солидарноста, антифашизмот, братството и единството, титоизмот, неврзаните деколонијални политики, женските и феминистичките перспективи, колективизмот, утопските и еманципаторски идеали, наднационалниот југословенски идентитет, (родовата) рамноправност, новиот социјалистички човек и работниот народ, самоуправањето, супкултурните практики на отпор итн.

Нашата кураторска перспектива не е историска или генеалогска; таа создава простор каде што дијалогот помеѓу дискурзивните точки и уметничките практики е изведен низ одредени дилеми, прашања, набљудувања, идеологии, архиви или перспективи поврзани со оние на југословенските наследства.

Како најпарадигматични примери на југословенските наследства можеме да ги посочиме масовните социјални кореографии на слетовите, кои имаат и перформативни и педагошки функции кои се преклопуваат и се зајакнуваат едни со други. Илјадниците тела кои ја прикажуваат, визуелизираат и впишуваат нацијата, државните симболи, југословенската историја, комунистичката партија и Водачот впишувајќи го неговиот потпис, неговото име (или други симболи асоцијативно поврзани со неговото име со сопствените изведувачки тела), истовремено произведуваат регулирани и дисциплинирани тела.

Треба да се земат предвид и различните кореографии на работното тело и трудот, отелотворени во работните бригади и составите на колективните тела кои со заеднички напори (одново) ја градат земјата, како и непослушните и отпорни тела на студентските протести во 1968 или алтернативните културни практики од 80-тите, најзначајно, панк-културните формации и нивните уметнички гранки. Градејќи нови инфраструктури, платформи, сензибилитет, теории, списанија, фанзини и естетика, панкот воведо свет во светот, токму преку својата политичка несоодветност, односно преку спојување, реконфигурирање, прераспределување и играње со и внатре во постојниот хоризонт на сетилното, од една страна, и изведувањето политика на нејзиното, наводно, несоодветно место, односно, масовната култура, културата и уметноста, од друга страна.

Во овој пакет на историски перформативи, од посебен интерес за нас се богатите, контекстуално и историски специфични и разновидни концептуални и перформативни

уметнички практики во поранешна Југославија на поединечни уметници и самоорганизираните и колективни структури на производство и организација на уметноста. Не може да се занемари важноста на уметничките групи како што се Зенит, Горгона, Медиа, ОНО, Bosch+Bosch, KÔD, Групата на шест уметници, како и претставите и програмите презентирани и произведени во инфраструктурата на различните студентски и младински културни центри во Љубљана, Белград, Загреб, Скопје, и други.

Уште поважно, нашите заеднички напори да го поддржаме, курираме и унапредиме создавањето на перформативните практики се втемелени и во уверувањето дека погледот назад кон минатото и контрадикторните наследства на Југославија - особено оние поврзани со рефлексивноста и критиката на капитализмот, солидарноста, утопијата, еманципацијата, колективизмот, родовата еднаквост, борбата против класната експлоатација и нееднаквост, наднационалниот идентитет - можат да ни помогнат да го критикуваме затворот на (не само минатото, туку и) сегашноста и да изведуваме желби и визији за иднината со неодредена и отворена потенцијалност надвор од разорната логика на светот на капиталистичкиот реализам, национализам, сексизам, хомофобија и колонијализам. Надвор од епистемолошката, културната и политичката авто-колонизација која нè сметаше сите за политички новороденчиња, би сакале да ги истражиме потенцијалите на „веќе-не-свесното“ како методологија на критичка херменевтика и репаративно читање што ја мобилизира перформативната сила на незавршеното минато, му служи на утопското „сè уште не-овде“, и ја одразува афективната динамика и нужноста од надеж (како што тврдат Блох и Муњоз). Во духот на Марк Фишер, би сакале да ги разбудиме сеништата на изгубените иднини, духовите на потфрлените ветувања и незавршените утопии како антиципирани илуминации на други можни светови.

Конечно, изборот и презентацијата на современи перформативни уметнички практики се одредени од нашата верба во „утописката перформативна“ сила (Долан) на овие перформанси коишто поставуваат различни простори и темпоралности, правејќи ги афективно насетени, додека критички мобилизираат дел од наследствата на југословенските еманципаторски идеали или го одресираат постјугословенскиот турбо-фашизам (Папиќ), односно вкоренетите патријархални политики (кои опстојуваа и во секојдневниот социјалистички живот и покрај прокламираниот егалитаризам), хомофобијата и насилните практики кон културните и религиозните други.

ПРОГРАМА

ПАРТНЕРСКА ПРОГРАМА 3 октомври 2024 (четврток)

18:30 - Презентација на партнерите од иницијативата Култура.ЕУБалкан и дискусија: Јета Реџа, директор на Иницијативата за орална историја – ОНІ, Приштина; Жозефин Дофин, одговорна за резиденцијалните програми на „Арт Експлора“, Париз/Тирана; Камил Кингуе, раководителка за меѓународни прашања и кариерен развој на Националната школа за уметност во Париз-Сержи (ENSAPC), Париз. Модераторка: Ивана Васева, кураторка во МСУ – Скопје;

20:00 - Хакерски водич кон шумата: музејско издание, перформанс од Колектив Tree.0 (Елизабет Баном, Кетрин Маршал, Мартијн ван Елферен), алумни на Националната школа за уметност во Париз-Сержи (ENSAPC);

21:00 - Проекција на видео-уметнички дела: Транс’нистрија (11’ 50’’) и Абхазија отпосле (13’ 44’’) од Ванѓуш Велаху, Трнарче (4’ 25’’) и Како се раѓаат ѕвездите? (4’ 03’’) од Олсон Ламај и Кучките за нивниот дин (50’) од Ана Еренштајн, гости на Вила 31, резиденцијална програма во Тирана која ја води фондацијата „Арт Експлора“ (Франција/Албанија).

ГЛАВНА ПРОГРАМА

04-06.10.2024 година

**(Пост)југословенски наследство и тела:
перформанс, критика и утопија**

Куриран настан

Куратори: Биљана Тануровска – Ќулавковски и Славчо Димитров

4ти октомври, 2024 (петок)

18:30 – 19:15

Христина Иваноска/ Документ што недостасува:
За методологијата (текст, глас, и тело) (2014-) /
перформанс, 40 мин.

19:30-20:30

Јована Караулиќ/ Изведување на државата:
Културолошки перформанси на југославизмот/
предавање

20:45

Марта Попивода, во соработка со Ана Вујановиќ/
ПОВРШНИ КОИ ЗНАЧАТ: Денот на младоста 1988
(2022)/ видео инсталација, 20 мин., повторување

Марта Попивода/ ЈУГОСЛАВИЈА, КАКО ИДЕОЛОГИЈАТА
ГО ПРИДВИЖУВАШЕ НАШЕТО КОЛЕКТИВНО ТЕЛО
(2013)/ Србија, Франција, Германија, филм, 62 мин.

5ти октомври, 2024, (сабота)**19:00 – 20:00**

Клелија Живковиќ/ Кој те научи да се чувствува
добро? (2024)/ перформанс, 20 мин.

Милица Ракиќ и Владимир Бјеличиќ/ Истражна
постапка: Досието на една Југословенка (2024)/
перформанс, 15-20 мин.

Оља Грубиќ/ ИКЕБАНА (2018)/ перформанс, 25 мин.
(+18)

20:30 – 21:30

Дражен Драгојевиќ/ Како што се партизаните со не /
перформативно предавање

6ти октомври, 2024 (недела)

18:00 – 19:00 Јасмина Заложник/ Заземање простор.
Нови практики на перформативната уметност во
Југославија/ предавање

19:30 НАМ КореоЛаб: Соња Преград, Ана Дубљевиќ,
Викторија Илиоска, Дражен Драгојевиќ/ КАКО ШТО
СЕ РИМУВА СО НЕ Не не се повторува. Но се римува.
(2024) / перформанс

ОПИСИ

Националната школа за уметност во Париз-Сержи (ENSAPC) е јавна институција за високо уметничко образование надгледувана од Министерството за култура во Франција која обучува уметници и творци кои се активни на меѓународната сцена. Интердисциплинарните програми на ENSAPC опфаќаат широк спектар на дисциплини, поврзувајќи ги визуелните уметности, пишувањето, перформансите во живо, звукот, филмот и теоријата. Тоа е место на жива расправија и плодна размена, простор во кој идеите, знаењето и искуството се судираат и се спојуваат на комплементарни начини.

Основана од Фредерик Жусе во 2019 година, **„Арт Експлора“** е меѓународна фондација која го обновува дијалогот меѓу уметноста и публиката на сите нивоа. Целта е да се придонесе кон демократизирањето на пристапот до културата и да се утврди централното место на уметниците пред големите предизвици и промени на нашето време. Овој аспект е особено отсликан во различните резиденцијални програми за уметници и научници: Париската уметничка резиденција - Меѓународен град на уметностите x „Арт Експлора“ започната во 2021 година, Медитеранските вкрстени резиденции - „Арт Експлора“ започната во 2024 година и Тиранската уметничка резиденција - „АртВила Експлора“ која што ќе биде лансирана во декември 2024 година.

Основан во 1964 година по земјотресот во Скопје, со бројни донации на уметнички дела за Град Скопје од уметници и институции ширум светот, мисијата на **Музејот на современа уметност (МСУ)** е да ги негува и шири вредностите на модерната и современа уметност кои ја дефинираат живата култура и денешното општество. Зградата на МСУ е пример за архитектурата на доцниот модернизам со вкупна површина од 5000 квадратни метри.

Иницијативата за усна историја (ОНИ) е непрофитна организација со седиште во Косово, составена од колектив на истражувачи од различни генерации, етникуми и потекло. Пионер во новите медиумски формати, практиката на ОНИ е во областа на дигиталната хуманистика, студиите за културно наследство и меморија. Иницијативата се занимава со историјата на Косово на неформулаичен начин, обидувајќи се да го врати меѓусебното влијание на индивидуалните и колективните сеќавања, надвор од изградените групни наративи—без разлика дали се етнички или национални.

Колектив Tree.0/ Хакерски водич кон шумата: музејско издание/ перформанс, 40 мин.

Претставниците на уметничкиот колектив Tree.0 со седиште во Франција ве покануваат да ја доживеете шумата низ објективот на МСУ. Со ин-ситу процес, музејот и неговата околина се транспонираат во низа метафори, и поетски и пародични, кои ги артикулираат основните теми на екологијата и технологијата. Инспириран од лажните вести и кампањите за зелено перење, Tree.0 нуди алтернативна перспектива за некои од најполаризирачките теми на денешницата. Преку танц, песна, раскажување приказни и аматерска магија, делото ги охрабрува учесниците да го преиспитаат нивниот однос со околината и со себе.

Колектив Tree.0 е колектив на меѓународни уметници со седиште во Франција кои работат на полето на изведбата и танцот од 2020 година. Нивната работа ги премостува кореографијата, визуелното раскажување приказни и експерименталните звучни пејзажи кои ги отелотворуваат нивните тековни истражувања во екологијата и технологијата. Работејќи на самото место, нивниот процес доведува до патувачки театарски дела, каде што местото во прашање служи како метафорична муза за артикулирање на нивните егзистенцијални потраги.

Колективот ја црпи својата инспирација од реципрочната размена што се случува во секој природен екосистем: хранливите материи и информациите се споделуваат меѓу видовите за да се одржи рамнотежа на екосистемот. Тие се исто така плени од синтетичките екосистеми, лажните вести и сложеноста на современиот свет, особено парадоксалниот однос што го поттикнува меѓу „човекот и природата“. Со разиграна провокација, сува духовитост, мелодични солилокви и перипатична кореографија, Tree.0 создава изведби кои делуваат како мост меѓу луѓето и нивната околина - со надеж дека повторно ќе го разгори детското чувство на чудење кај гледачите и ќе предизвика еманципаторски рефлексии.

Колектив Tree.0: Елизабет Баном, Кетрин Маршал, Мартин Ван Елферен.

Ванѓуш Велаху/ Видеа од проектот Фрагменти I - Каде што приказните ја пресекуваат земјата

**Транс'нистрија
Видео, HD во боја, 11' 50'', 2016 година**

**Абхазија отпосле
Видео, HD во боја, 13' 44'', 2017 година**

Ова не е проектна работа за граници. Ова е серија видео-дела за надминување на влијанието на политиката врз земјата во границите на непризнатите или полупризнатите држави. Тоа е документ за фрагментираните симптоми на карактерот на владеењето на „босанската мешавина“, во кој сите компоненти истовремено се надолуваат и елиминираат. Овој вознемирувачки принцип на управување, во кој елементите кои не можат да го издржат притисокот се распаѓаат, додека оние кои се помоќни преживуваат (и последователно се апсорбираат во системот), е познат со векови. Она што ова дело го истакнува се контрастите и конфликтите предизвикани од современите обиди за зачувување на привидот на безбедност во тие граници. Многу повеќе од обична кинематографска идеја, Фрагменти I е серија видео документи кои детално прикажуваат патување низ специфични општествено-политички пулсари: Република Абхазија, држава на ограничено признавање; Вароша, тивок град во Турската Република Северен Кипар, признаен само од Турција; преку Полето на црни птици во Република Косово, држава со ограничено признавање; на работ на регионот Цхинвал на Република Јужна Осетија, делумно признаена држава; во Република Нагорно-Карабах или Република Арцах, држава непризнаена од која било суверена држава; Приднестровје или Приднестровска Молдавска Република, самопрогласена, непризнаена, автономна територијална единица со посебен правен статус.

Ванѓуш Велаху е роден во 1987 година во Поградец, Албанија. Живее и работи меѓу Тирана и Берлин. Визуелен уметник кој работи со видео, тој првично бил обучен за традиционална и дигитална графика. Тој се фокусира на раскажување приказни специфични за одредени заедници. Тој ги користи патувањата за да собира и раскажува

приказни кои ги испреплетуваат урбаните истории на ентитети кои, од идеолошка и политичка гледна точка, остануваат на маргините на препознатливоста. Неговите дела се прикажувани во бројни институции и изложби, вклучително и во културниот центар ZK/U (Германија, 2024), Манифеста биеналето (Косово, 2022), Times Art Center (Германија, 2021), Hamburger Bahnhof (Германија, 2018) и Националната Галерија во Прага (Чешка, 2016).

Олсон Ламај/ видеа Трнарче, Како се раѓаат ѕвездите?

Трнарче
Видео, HD боја, 4'25'', 2015

Филмот го открива раскошниот ентериер на една луксузна вила, позната како „Вилата на диктаторот Енвер Хоџа“, сместена во срцето на станбена зона. Одеднаш, во просторот влегува едно трнарче, движејќи се во дезориентиран лет. Вообичаено чувано во кафез, трнарчето е сакано поради неговата милозвучна песна. Овде, сепак, елегантниот, модерен мебел на вилата го трансформира просторот во симболичен кафез, од кој трнарчето копнее да избега. Сето ова се одвива наспроти прогонувачкиот саундтрак на Сјаење на Стенли Кјубрик, со што атмосферата се интензивира. За разлика од другите видови канаринци, трнарчето останува нескротливо. Ако се ослободи од кафезот, може да преживее самостојно, без грижа на сопственикот. Видеото навлегува во тензијата помеѓу концептот на припитомување и контролата што ја вршат диктаторските режими, користејќи ги птицата и вилата како метафори за слободата, затворањето и моќта.

Како се раѓаат ѕвездите?
Видео, HD боја, 4' 03'', 2015

Како се раѓаат ѕвездите го истражува судирот на идеологиите и симболите во едно транзициско општество, користејќи го мотивот на „ѕвездата“ како своја централна метафора. Олсон испреплетува различни толкувања на ѕвездата - почнувајќи од научни објаснувања за формирањето на ѕвездите до симболичните улоги што ѕвездите ги играат во политичките идеологии и популарната култура. Видеото се движи низ

А Н а Е р е н Ш т а ј н

фрагментиран, често дезориентирачки наратив, отсликувајќи ја конфузијата што се појавува кога се преклопуваат слоевите на историјата, пропагандата и конзумеризмот.

Во посткомунистичкиот пејзаж на неговиот град, спомениците на револуционерните херои стојат рамо до рамо со естетиката на западниот капитализам водена од потрошувачите, создавајќи простор каде значењата се судираат и се мешаат. Свездата, некогаш симбол на отпорот и комунистичката слава, е деконтекстуализирана низ капиталистичката леќа, појавувајќи се во корпоративните логоа и површната политичка симболика. Во ова видео, свездата станува симбол и на континуитетот и на прекинувањето, но и приказ на идентитетот заглавен помеѓу променливите идеологии и културната средина која брзо се менува.

Олсон Ламај е роден во 1985 година во Тирана. Живее и работи во Тирана. Уметничкото дело на Олсон Ламај ги истражува социјалните и политичките теми, фокусирајќи се и на современиот албански живот и на универзалните системи на значење. Неговите проекти ја истакнуваат семиотичката заситеност и мистичните квалитети на предметите и сликите поврзани со политичките идеологии. Неговите уметнички дела служат како колективна митографија на сегашноста, поттикнувајќи создавање на нови митови. Неговата работа е прикажана во бројни институции и галерии, вклучувајќи ги и галеријата Zeta (Албанија, 2023), Tallin Art Hall (Естонија, 2022), Bazamant Art Space (Албанија, 2019), Die Kunsthalle Exnergasse im WUK (Австрија, 2019), Ludwig Museum во Будимпешта (Унгарија, 2016).

Ана Еренштајн/ Кучките за нивниот дин/ видео, 50', 2024

Во Кучките за нивниот дин, албанско-германската уметница Ана Еренштајн, заедно со Ирвин Џемил Шинк, Моенира Даниелс, Мохамед Амјахид, Орхун Мерсин и Кени Чан формулираше видео есеј што ги спојува сферите на уметноста, филозофијата и технологијата за да ги воскресне аматерските еротски слики од почетокот на дваесеттиот век во Отоманската империја, од збирката на Ирвин Џемил Шинк. Ткаејќи таписерија низ теоретските рамки на квир

родовите теории од раните муслимански филозофи како Ибн Араби и современите квир муслимански фигури во денешен Берлин како Мохамед Амјахид и Орхун Мерсин, и низ резонанците на леките на квир јужноафриканскиот муслиман Моенира Даниелс, овој проект има за цел да ги надмине временските и географските граници, давајќи им живот на историските наративи низ објективот на современите квир гласови и нивните просторно-временски движења. Основната методологија на проектот вклучува примена на технологија со вештачка интелигенција за креирање анимирани слики, со тоа преобразувајќи ја статичната аматерска еротика во динамични, интерактивни сцени.

Со внесувањето на движење и говор во овие слики, целите кон повторно откривање на хомо-ориенталната мрежа која станува метафорична нишка што поврзува различни мигови, плетејќи таписерија од споделени искуства низ времето и разобличувајќи го хомонационализмот. Анимираните фигури ги предизвикуваат нормативните очекувања и ги дестабилизираат фиксните идентитети, отелотворувајќи ја флуидноста на родот и желбата. Самиот чин на анимација станува перформативна интервенција, повторувајќи ја перформативноста на културните конструкти; анимирааниот карактер - состојба на вечно постанување.

Гледач(к)ите се сведоци на постојаната трансформација на минатото, при што движењата на ликовите ја одразуваат непостојаноста на историските наративи и односот помеѓу архивата и нејзините идни пријатели.

Ана Еренштајн е родена во 1993 година во Швебиш Хал, Германија. Таа живее и работи меѓу Берлин и Тирана. Таа е уметница која работи со комбинирање на скулптурални и виртуелни инсталации, подвижни слики и пост-фотографски медиуми. Таа е родена како мигрантка на која ѝ бил одбиен азил и пораснала меѓу Германија и Албанија. Ана Еренштајн ја доби наградата C/O Berlin Talent Award во 2020 година. Нејзината работа е претставена во бројни институции, вклучувајќи го Лагос биенале (Нигерија, 2024), Staatsgalerie Saarbrücken (Германија, 2022) и C/O Berlin, (Германија, 2021).

**Христина Иваноска/ Документ што недостасува:
За методологијата (текст, глас, и тело) (2014-) /
перформанс, 40 мин.**

Документ што недостасува (2014-) е тековен истражувачки проект кој ги открива формите, наративите и естетиката на женските стратегии на отпор, но и политичките активности од минатото кои се однесуваат на денешните форми на отпор. Како примарен извор на информации, ги користам архивираниите усни сведоштва на учесниците и сведоците вклучени во еманципаторските процеси и ослободителните движења во Македонија кои биле собрани и институционализирани по Втората светска војна.

Но, што се случува кога недостасуваат документи?

Во текот на десет години, создадов значителен број дела во различни медиуми: перформанс, фотографија, предмети, текстил, типографија, мурали и цртежи. Во моите настапи станувам флексибилен и порозен ентитет, медиум преку кој се враќаат во живот различните идентитети. Преку моите текстови и дејствија засновани на документи и документи што недостасуваат, создавам ситуации кои „биле и не биле“, кои флукутираат низ времето и просторот. Мојот интерес за работење со и создавање предмети од текстил има политичка димензија. Ја вреднувам рачната изработка како што е везењето и прошивањето како медиум на еманципаторска и социјална вредност што може да ги отслика личните набљудувања и емоционалниот напор. Домашниот труд е тесно поврзан со интимноста, изолацијата и контемплацијата и е секогаш врзан со женскиот идентитет. Индивидуалните напори да се замени приватниот простор со јавен беа едвај препознаени или, во повеќето случаи, беа заборавени со текот на времето. Мојот постојан интерес за работа со текст кој е зачуван или изгубен, и во таа смисла присутен и отсутен, видлив и скриен, ме поттикна да ја создадам типографијата „Архетип отворена форма“ каде што вертикалните и хоризонталните линии, хиерархиите во буквите, се избришани за да се ослободи простор за гласовите што се потиснати. Насликана или извезена на парче ткаенина, нанесена на ѕид како монументален мурал или гравура на ѕид, ја користам типографија за да создадам нова визуелна и текстуална содржина.

Истражувачкиот интерес и уметничката практика на Христина Иваноска се врзани околу прашањата за потиснување, контрола и изградба на колективната меморија во однос на стратегиите на женскиот отпор и политиката. Таа често работи интердисциплинарно, критички истражувајќи го

искуството на денешните општествени и политички системи и нивниот однос со историјата и теоријата. Иваноска има изложено во галеријата на Српската академија на науките и уметностите, Белград; Музејот на Југославија; ŠKUC, Љубљана; галерија Будимпешта; +MSUM, Љубљана; Manifesta 14, Приштина; Künstlerhaus, Виена; Ludwig Museum; MOMus, Солун; 2. Биенале „Аутострада“, Призрен; WUK, Виена; МСУ Загреб; Палатата Кроликарнија, Варшава; Истражувачки павилјон, 57. Венециско биенале; МСУ Скопје; MUMOK, Виена; Künstlerhaus, Грац и други места. Од 2000 година соработува со Јане Чаловски и нивната комплексна инсталација „Сите сме сами во ова“ (We Are All In This Alone) беше претставена на 56. Венециско биенале – Павилјон на Република Македонија (2015). Неодамна нареданата инсталација „Сите нешта течат“ (All Things Flowing), дел од „Ниедно чувство не е конечно: Скопје, колекција на солидарноста“ (No Feeling is Final: Skopje Solidarity Collection) курирана од WHW беше изложена во галеријата Кунстхале во Виена и Националната галерија во Прага (2023-24). Во 2004 година заедно ја основаа платформата за уметничко истражување и кураторски практики “press to exit project space” во Скопје. Иваноска е кандидатка за докторат на Академијата за ликовни уметности во Виена. Таа живее и работи во Скопје и Берлин. <http://hristinaivanoska.com>

**Јована Караулиќ/ Изведување на државата:
Културолошки перформанси на југославизмот/
предавање**

Предавањето ќе навлезе во истражувањето на идеолошките изведби во Југославија, црпејќи од книгата Културни перформанси на југославизмот. Првиот дел од предавањето ќе се фокусира на тоа како идеологијата била активно одигрувана и вградувана во ткивото на југословенското општество. Предавањето ќе ги истражи начините на кои културните практики, особено масовните настани, како што е слетот, ѝ служеле на државата како сцена на кајшто таа ќе ги пренесе своите идеолошки наративи. Овие перформанси биле внимателно изработени инструменти на државата, дизајнирани да го градат и да го зајакнат колективниот идентитет. Преку анализа на овие настани, предавањето ќе открие како јавните и културните политики ги обликувале овие визуелни и симболични претстави.

Во вториот дел, предавањето ќе ги анализира организациските аспекти на овие замисли и нивната улога во поширокиот идеолошки апарат. Преку разгледување на конкретни примери од различни историски периоди на Југославија, вклучително и Кралството Југославија и социјалистичка Југославија, авторката ќе илустрира како слетовите функционираше како алатки за градење на „замислената заедница“ на Југославија. Овие настани не само што ги пресликувале јавните политики на нивните соодветни епохи, туку и активно учествувале во нивното обликување. Предавањето ќе фрли светлина на тоа како се користеле слетовите за усогласување на населението со визијата на државата, создавајќи динамична интеракција помеѓу перформансите, политиката и идентитетот.

За крај, ова предавање има за цел да обезбеди сеопфатно разбирање на методите и организациските карактеристики на оваа уникатна форма на културни перформанси. Тоа ќе ја нагласи улогата на овие претстави во обликувањето на југословенскиот идентитет и ќе поттикне дискусија за симболичките значења што тие ги носат во современиот контекст. Преку опакување на сложената врска помеѓу идеологијата, перформансите и владеењето, предавањето ќе понуди нови перспективи за културната политика и политиките на Југославија и нивното трајно наследство.

Д-р Јована Караулиќ е доцент на Факултетот за драмски уметности, Катедра за менаџмент и продукција во театар, радио и култура. Јована е член на тимот на Интерактивната уметничка лабораторија (Interactive Arts Laboratory), центар за уметнички истражувања на нови медиуми и технологии при Факултетот за драмски уметности во Белград. Јована има продуцирано бројни независни проекти во доменот на театарот, филмот и јавните настани; таа е ко-основач на платформата Зелен уметнички инкубатор (Green Art Incubator). Има објавувано во релевантни списанија и конференциски зборници; ја има ко-уредувало меѓународната тематска публикација „Перформативните уметности меѓу политиката и политиките: импликации и предизвици“, објавена од ФДУ Белград и АДУ од Загреб. Таа е ко-авторка на публикацијата „Како да се изгради мрежа и зошто?“, издадена од Кооператива Загреб (Kooperativa Zagreb) и авторка на книгата „Културни перформанси на југославизмот“ во издание на Клио (CLIO) и ФДУ Белград.

М а р т а П о п и в о д а

**Марта Попивода, во соработка со Ана Вујановиќ/
ПОВРШНИ КОИ ЗНАЧАТ: Денот на младоста 1988
(2022)/ видео инсталација, 20мин, повторување**

**Делото е нарачано за 59. Октомвриски салон (Биенале
во Белград, 2022 година).**

**Со Соња Вукиќевиќ и Лигија Луис; кинематографија:
Иван Марковиќ, монтажа: Наташа Пантиќ**

**Архива: Емитување на прославата на Денот на
младоста, 1988 година, Програмска архива на Т.В.
Белград, Радио телевизија Србија**

Двоканалната видео-инсталација Површини кои значат (2022) истражува една од последните масовни изведби во социјалистичка Југославија - прославата на Денот на младоста во 1988 година. Делото е студија за новиот филм на Марта Попивода и продолжување на долгогодишното уметничко и теоретско истражување направено во соработка со теоретичарката и драматург Ана Вујановиќ за масовните изведби на социјалистичката идеологија и нејзината социјална кореографија. Истовремено, носењето на овие историски претстави во сегашноста повикува на себеиспитување за тоа како ние, граѓаните, постапуваме како публика на историјата.

Масовната изведба што ја разгледуваме беше последниот „слет“ за Денот на младоста, одржан на стадионот на ЈНА во Белград, на 25 мај, 1988 година. По многу нешта, тој беше единствен, пред сè затоа што социјалистичката социјална кореографија на хетерогени, но обединети тела, исчезна токму пред југословенската јавност. Таа беше заменета со модерен танцов перформанс, со една хероина, во изведба на Соња Вукиќевиќ, професионална танчерка. Нејзината драматична кореодрама беше изведена на темен стадион, осветлен од 4.500 факели кои ги носеа „статистите“. Виртуозна, силна, со пуштена коса и боси стапала, Соња стана танцов и политички симбол на личното ослободување, во кој еден индивидуализиран општествен субјект јасно се разликува од анонимната танцовачка толпа.

Но, чија е таа слобода? За кого е наменета? Кој има, а кој нема право на неа?

Ова се прашањата кои Површини кои значат ги отвораат преку односите помеѓу женското тело, танцот и идеологијата.

**Марта Попивода/ ЈУГОСЛАВИЈА, КАКО ИДЕОЛОГИЈАТА
ГО ПРИДВИЖУВАШЕ НАШЕТО КОЛЕКТИВНО ТЕЛО
(2013) / Србија, Франција Германија, филм, 62 мин.**

Филмот се занимава со прашањето како идеологијата се одигрува себеси во јавниот простор преку масовни изведби. Авторката собирала и анализирала филмски и видео снимки од периодот на Југославија (1945 – 2000), фокусирајќи се на државните изведби (младински работни акции, првوماјски паради, прослави на Денот на младоста итн.) како и контра-демонстрациите ('68, студентски и граѓански демонстрации во 90-тите, револуцијата од 5-ти октомври, итн.). Навраќајќи се наназад низ сликите, филмот следи како комунистичката идеологија постепено се исцрпувала низ променливите односи помеѓу луѓето, идеологијата и државата. Филмот завршува пред вратите на современата српска демократија и неолибералниот капитализам, барајќи да размислиме зошто граѓаните толку лесно ги напуштиле идеите за социјалистичкиот колективизам, братството и единството, работничките права и бесплатното образование, заменувајќи ги, прво, со национализам и војна, а потоа со ветување за слобода и демократија што наместо тоа се покажа како индивидуализам и „див“ капитализам.

Овој есеистички филм е многу лична перспектива за историјата на социјалистичка Југославија, нејзиниот драматичен крај и нејзината неодамнешна трансформација во неколку демократски национални држави. Моето искуство за распаѓот на државата и денешното „диво“ капиталистичко обновување на класниот систем во Србија се моите причини да се вратам низ медиумските слики и да го пронајдам начинот на кој еден општествен систем се смени преку одигрувањето на себеси во јавниот простор. (Марта Попивода)

Н.Б. Продукцијата на филмот беше дел од двегодишниот истражувачки проект „Перформанси и јавност“, спроведен од Ана Вујановиќ, Бојана Цвејиќ и Марта Попивода од белградскиот теоретско-уметнички колектив ТкН [Одечка теорија/Walking Theory] во лабораториите Обервиј во Париз (Les Laboratoires d'Aubervilliers). Освен филмот, од истражувањето произлезе и книгата Јавната сфера низперформанс (Public Sphere by Performance) од Бојана Цвејиќ и Ана Вујановиќ.

Режија: Марта Попивода; сценарио: Ана Вујановиќ, Марта Попивода; монтажа: Наташа Дамњановиќ; извршна продуцентка: Драгана Јововиќ; дизајн на звук: Јаков Мунижаба; Продуценти: Марта Попивода, Алис Чаушат; Копродуцентка: Ен Каролин Ренингер

Продукција: TкH [Walking Theory], Belgrade; Les Laboratoires d'Aubervilliers, Paris; Universität der Künste Berlin, Berlin; joon film, Berlin

Марта Попивода е филмацијка, уметница и истражувачка кој живее и работи меѓу Белград и Берлин. Главните преокупации во нејзината работа се тензиите меѓу меморијата, историјата и идеологијата, како и односите меѓу колективните и индивидуалните тела. Попивода им приоѓа на овие теми од феминистичка и квир перспектива. Во нејзината понова работа, таа користи пејзажна драматургија, феминистичко раскажување приказни и принципи на радикална бавност за да произведе сцени на (антифашистичка) меморија. Нејзиниот прв долгометражен документарен филм „Југославија, како идеологијата го придвижи нашето колективно тело“, беше премиерно прикажан на 63-то Берлинале, а подоцна беше прикажан на бројни меѓународни филмски фестивали. Филмот е дел од постојаната колекција на МоМА Њујорк и е прикажан во „Што е современа уметност?“ (What Is Contemporary Art?), онлајн курсот на МоМА за современата уметност од 1980 година до денес.

Нејзиниот втор долгометражен документарен филм, Пејзажи на отпорот, беше премиерно прикажан во конкуренцијата „Тигар“ на 50. Меѓународен филмски фестивал во Ротердам. Истиот беше претставен на преку педесет филмски фестивали ширум светот и освои околу дваесет награди.

Делото на Попивода е прикажувано во големите уметнички галерии, како што се Тејт Модерн Лондон, МоМА Њујорк, МАХХИ Рим, М НКА Антверпен, Музејот на модерна уметност +MSUM Љубљана, и многу други. Таа ја доби престижната Берлинска награда за уметност за нејзината визуелна уметност од Академијата Кунсте во Берлин. Попивода неодамна ги претстави новонарачаните дела на Прашкото биенале „Прашање на уметноста“, 12. Берлинско биенале, Manifesta 14 биенале и 59. Белградско биенале. Таа е член на Европската филмска академија и член на Берлинската програма за уметничко истражување 2024/25. Таа редовно предава филм на Универзитетот за уметности во Амстердам.

Кој те научи да се чувствуваш добро?

Ние сме социјални животни. Нашите заемни врски се наш еволутивен и еколошки императив, начин да преживееме и оживееме, суштината преку која го градиме светот. Но, светот кој го градиме е неправеден, насилен и осамен. Што во нашите врски што нè тера на тоа?

Во нејзиното дело „Примените на еротското“ Одри Лорд напиша дека за да се одржи себеси, секоја опресија мора да ги корумпира или изобличи оние различни извори на моќ во културата на угнетуваните кои можат да создадат енергија за некаква промена. Во овој перформанс фокусот е ставен на срамот како моќен инструмент за умртвување на таа енергија. Афект кој ни прави да се чувствуваме како натрапници во оживеаноста. Интернализирано насилство кое ни служи за културна и социјална корегулација. Средство на општествена изолација и отуѓување. Срамот како казна. Срамот како трансгенерациска траума. Срамот како традиција.

Поаѓајќи од вкочанетоста и изолацијата на срамот, авторката го следи задоволството како патоказ за излез од таа состојба и како јазик преку кој оживеаноста ѝ се обраќа. Низ серија на монолози и телесни движења, авторката постојано се среќава со изборот да оживее или да ја продлабочи отуѓеноста предизвикана од срам.

Клелија Живковиќ, родена во 1989 година, е трансдисциплинарна уметница од Скопје, Северна Македонија. Таа е формално образована во неколку дизајн дисциплини, а нејзината работа е теоретски, материјален и искусвен увид во границите, физичките, психолошките, емотивните и духовните бариери кои ги создаваме за да се спознаеме себе си како битија кои зафаќаат простор и кои ни овозможуваат површина за контакт со опкружувањето.

Во 2021 година, студиото Private Print ја издаде нејзината прва уметничка книга “Prototyping tenderness: a personal log of a dying world”, каде се одржа и нејзината прва самостојна изложба со истото име. Таа ја доби наградата „Ладислав Баришиќ“ од АИКА Македонија за нејзиното предлог истражување „Дизајн за оживување“ во 2022 година, а во 2023 година ја доби наградата „ДЕНЕС“ за млади визуелни уметници. Таа учествувала на неколку групни изложби во Северна Македонија и меѓународно, вклучувајќи го Биеналето за Западен Балкан во Јанина, „Под земја

полесно се дише“ во Скопје, Биеналето на млади уметници и „Настан од една нишка: Глобални наративи во текстил“ во Музејот на современата уметност - Скопје. Во моментот таа ја подготвува својата следна самостојна изложба во Мултимедијалниот центар на Националната галерија на Северна Македонија „Мала станица“.

Милица Ракиќ и Владимир Бјеличиќ/ Истражна постапка: Досието на една Југословенка (2024)/ перформанс, 15-20 мин.

Затемнето светло, доказниот материјал отелотворен во низа проекции засновани на архивски материјали, но и прашалниот тон на машкиот субјект насочен кон женскиот, претставува реконструкција на можен псевдоисториски настан. Самопрогласената југословенска хероина, другарката Ракиќ, е изложена на јавноста со цел подобро да се разбере нејзината идеолошка позиција, но и цела збирка опсервации поврзани со прашања од пошироко општествено значење.

Инспириран од однесувањето на социјалистичките дисиденти, медиумските слики кои ја обоија општествената реалност од тоа време, како и митологијата на истражните постапки на државната безбедност, овој перформанс се обидува да ги покрене актуелните прашања на историскиот ревизионизам и шовинизам, но и принципиелниот однос кон наследството на антифашизмот во светло на општото политичко лицемерие кое го одликува регионот.

Истражна постапка: Досието на една Југословенка ќе биде претставено во хибридна форма која ги комбинира елементите на телевизиско интервју и сослушување на државната безбедност. Станува збор за нова продукција, односно продолжување на повеќегодишната соработка меѓу уметницата Милица Ракиќ и историчарот на уметност и изведувач Владимир Бјеличиќ, која е обележана од пресекот на пишување за уметноста, курирањето и перформансот.

Милица Ракиќ (1972) е мултимедијална уметница која го тематизира влијанието на јазикот и културата врз формирањето на идентитетот преку толкување на идеолошките кодови во историски и современи контексти. Докторирала на Факултетот за ликовни уметности во Белград. Своите дела ги има претставено на триесет самостојни и повеќе од четиристотини групни изложби во Србија и

О ља а Г р у б и ќ

светот (Албанија, Соединети Американски Држави, Босна и Херцеговина, Бугарија, Грција, Египет, Иран, Италија, Индонезија, Јапонија, Кина, Унгарија, Македонија, Мексико, Германија, Португалија, Романија, Русија, Словенија, Турција, Франција, Хрватска, Црна Гора, Шпанија). Членка е на Сојузот на комунистите на Југославија и на Друштвото на ликовни уметници на Србија, со статус на независен уметник.

Владимир Бјеличиќ (1983) е активен на полето на независната кураторска и уметничка пракса. Во основа, неговата работа се заснова на истражувањето на застапеноста на телесноста во дигиталната ера, преводот на кураторската пракса низ перформансот, како и артикулацијата на идеите за колективизам и еднаквост и еднаквата распределба на јавните добра во врска со комуникацијата на различните видови (човек и машина / човек и растение). Заедно со Сенка Латиновиќ ја формира посткураторската формација Вокален кураторски синдром и е еден од основачите на драг колективот Ефемерни исповеди.

Оља Грубиќ/ ИКЕБАНА (2018) / перформанс, 10 мин
Напомена: Влез на перформансот е достапен за лица на 18 години.

Фокусот на темата е Жената. Тело. Дете. Иднина. Надеж. Нација. држава.

Перформансот е дејство на композирање вагинална мртва природа: во стил многу сличен на Потеклото на светот на Курбе, уметницата ја претставува својата вагина, во која полека вметнува едно по едно стракче трева, еден по друг цвет, за на крај да ја врзе оваа интересна икебана со убава машна.

На овој перформанс може да му се припишат сите класични стереотипи, стереотипи за женската и машката сексуалност, за органското, цветното, сензуалното, како и хардкор еротиката, медиумите, порнографијата. Ова е претстава за светот со сексуалноста изразена во пичкин стил.

Оља Грубиќ е перформанс и визуелна уметница. Работи со современи и ангажирани теми, во областа на различни медиуми (перформанси, кабаре, видео, инсталација, костимографија, сценографија). Во нејзиното уметничко

творештво, таа се осврнува на теми кои ја одразуваат примордијалноста на животот, комбинирајќи ги основните функции, потреби и инстинкти на животот во визуелни слики и навидум едноставни физички дејства кои обликуваат широк опсег на чувства и општествена состојба.

Дражен Драгојевиќ / Како што се партизаните со не / перформативно предавање

Децентрализирање, деколонизирање на партизаните. И настранување, се разбира. Три шпекулации за 'четвртиот свет'. Настрани партизани. Партизански настраности. Неврзување. А останатото е историја. Или уште полошо: иднина. Или уште полошо: методологија. Или уште полошо: онтологија. Или уште полошо. Како што се партизаните со не, перформативно предавање, резонира со Како што се римува со не, перформативен есеј од НАМ КореоЛаб, истражувајќи ги постановките на неврзаноста и неврзаната кореографија, занимавајќи се со историските и личните потекла - 'денови на идното минато' – на Движењето на неврзаните, неговото отфрлање на биполарноста на Студената војна преку предизвикување на (нео)империјализмот и (нео)колонијализмот со помош на интерсекциски пристап.

Дражен Драгојевиќ работи помеѓу Љубљана и Берлин, помеѓу уметноста, теоријата и медиумите, истражувањето, продукцијата, стратегијата, комуникацијата, перформансот и курирањето, книгите, телевизијата, музеите, сцената, клубовите и видеото. Сороботувал со институции, мрежи, поединци, фестивали и иницијативи, како што се Nomad Dance Academy, Janez Janša, Maska, Tanzfabrik, Janez Janša, Made in China, En-Knap, Janez Janša, Aksioma, ZRC SAZU. Тој е дел од проектот 'име-редимејд' ('name readymade') на Јанез Јанша, Јанез Јанша и Јанез Јанша повеќе од една деценија, проект што опфаќа перформанс, визуелна и медијална уметност. Тој се приклучи на Нам КореоЛаб (по пат на Nomad Dance Academy) како истражувач и изведувач, истражувајќи ги потеклото и концептите на неврзаноста преку интерсекциски пристап, по пат на теорија, архива, историја, пракса и меморија.

НАМ КореоЛаб КАКО ШТО СЕ РИМУВА СО НЕ Не не се повторува. Но се римува. (2024) / перформанс

Замислено и креирано од НАМ КореоЛаб, Како што се римува со не, низ формата на перформативниот есеј, ги истражува постановките на неврзаноста и неврзаната кореографија. НАМ КореоЛаб е модуларен истражувачки проект за кореографија, кој се занимава со историските и личните потекла – ‘деновите на идното минато’ – на Движењето на неврзаните преку интерсекциски пристап – интерсекција на тело, раса, род, класа, нација, со активирање на спекулативни стихови, спектрално видео, неповрзан танц, кореографиран разговор, диспозитив на собирањето и архива на гестови за иднината.

Движењето на неврзаните беше формирано како движење на државите од Третиот свет и социјалистичка Југославија; ја отфрлаше „двојната уцена“ на биполарноста на САД/СССР во Студената војна и се залагаше за „алтернативна глобализација“ предизвикувајќи го (нео)империјализмот и (нео)колонијализмот. Среде современи, вкрстени кризи, борби, критики и распади, НАМ КореоЛаб прашува: Кој или што е „не“? Кој или што е „врзан“? Кој или што е „блок“? Кои или што се неврзани тела, гестови, субјекти? Дали е доволно „анти“? Дали е доволно „де“? Кој или што е под или надвор од нацијата, државата, движењето? Дали ослободувањето е доволно? Доволна ли е еманципацијата? Како да се собереме како неврзани? Дали е доволен суверенитетот? Дали е доволно делувањето?

НАМ КореоЛаб е замислен и развиен од кураторскиот тим на проектот (Не) Врзани движења (2021) (по пат на Notad Dance Academy): кореографи и изведувачи Соња Преград (Хрватска), Ана Дубљевиќ (Србија) и Викторија Илиоска (Северна Македонија), заедно со независниот истражувач и изведувач Дражен Драгојевиќ (Словенија). Тие се усогласуваат на пресекот на (квир) феминистичките драматургии, контекстуализираните соматски практики, кореографските теми, спекулативната и перформативната теорија, архивата и меморијата, деколонијалниот историцизам и футуризмот за одново да се процени – и одново да се врзе – неврзаноста (заедно со ‘сингуларноста’ на социјалистичка Југославија) за современите публики, политики, заедници, по пат на кореографската инсталација заедно со интермедијалните архиви заедно со перформативниот есеј.

Заслуги:

Концепт и креација: НАМ КореоЛаб (Соња Преград, Ана Дубљевиќ, Викторија Илиоска, Дражен Драгојевиќ)/
Драматургија: Ивана Ивковиќ/ Видео и визуелизација: Тило Гарус/ Костими: Теа Кантоци/ Звук: Јасмин Махмиќ/ Светло: Томислав Маглечиќ/ Печати: Арскопија

Продукција: Objekt plesa / Object of dance/ Продуцент: Соња Преград/ Асистент продуцент: Ивана Корпар

Копродукција: Музеј на современата уметност во Загреб, Antizezona 24, Centre for Urban Culture Kino Šiška, Nomad Dance Academy Slovenia, Локомотива – Центар за нова иницијатива за уметност и култура Скопје.

Резиденцијална поддршка: Dance center TALA / TALA PLE(j) S, Multimedia Institute - MaMa Center for Culture at Peščenica KNAP

Финансиска поддршка: Град Загреб, Министерство за култура и медиуми на Република Хрватска, Министерство за култура на Република Северна Македонија, Station Service for Contemporary Dance (како дел од проектот Dance On, Pass On, Dream On, финансиран од Креативна Европа), Nomad Dance Academy Slovenia и Локомотива – Центар за нова иницијатива за уметност и култура (како дел од проектот Движења на (не)врзаните), финансиран од Креативна Европа).

За поддршката во развојот на проектот НАМ КореоЛаб благодарност до: Nomad Dance Academy и проектот Движења на (не)врзаните, Station Service for Contemporary Dance и Kondenz Festival; Tanzfabrik Berlin и летната школа To Keep In Touch...; 35. Љубљанско биенале за графичка уметност; Vierte Welt и Partisan Festival, Zavod Melar

Перформансот во Скопје се изведува како дел од курираната програма (Пост)југословенски наследства и тела: перформанс, критика и утопија фестивалот Перформанс платформ (Локомотива) и проектот НАМ.

МСУ – Скопје фестивал на перформансот
Музеј на современата уметност - Скопје
3-6 октомври, 2024 година

Уредник: Тихомир Топузовски, в.д. директор

Текст за куриран настан: Биљана Тануровска – Ќулавковски,
Славчо Димитров

Координација на фестивал на перформанс: Ивана Васева

Организација на фестивал на перформанс: Јулиа Манојловска

Продуцент на фестивал на перформанс: Петар Антевски

Финансиски менаџер на фестивал на перформанс: Виолета
Качакова

Превод од англиски јазик на македонски јазик, лектура
на англиски јазик и лектура на македонски јазик: Грација
Атанасовска

Графички дизајн: Илиана Петрушевска

МСУ – Скопје фестивал на перформансот е реализиран како дел
од проектот „Долгорочни културни партнерства на Западниот
Балкан - Европски дијалог (Култура.ЕУБалкан)“, поддржан во
рамки на Културната акција на програмата „Креативна Европа“.

Co-funded by
the European Union

MoCA - Skopje Performance Festival

As part of the project Long-Term Cultural Partnerships for
Western Balkans - Europe Dialogue
(Culture.EUBalkans)
Museum of Contemporary Art – Skopje
03-06 October 2024

Main program:

(Post)Yugoslav Legacies and Bodies: Performance, Critique
and Utopia
Curated program by Biljana Tanurovska-Kjulavkovski and
Slavcho Dimitrov
4-6 October

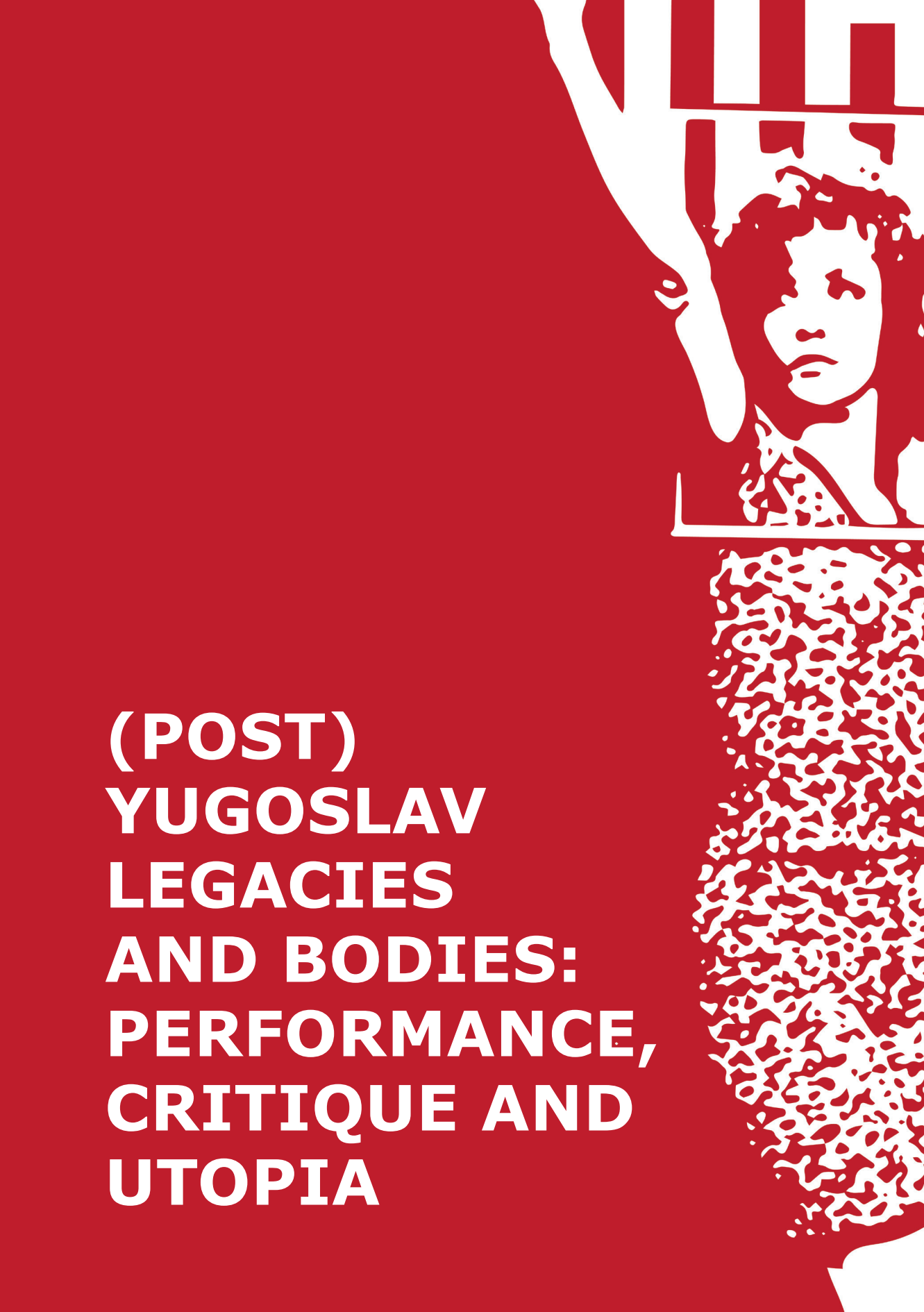
and Partner's Program
3 October

MoCA - Skopje Performance Festival is an event we aim to organize annually, which will allow for experimentation and sharing of artistic practice of residents and artists from the region, the EU and the international scenes. Through partnerships with cultural institutions as well as organizations, associations, schools, universities, research centres, the festival will engage in wider collaborations and may be extended to other public as well as open spaces.

MoCA - Skopje Performance Festival in 2024 consists of two programs. One derives from the residencies, as well as the pedagogic and research activities conducted through the Art Explora Foundation (France/Albania) partnership and its Villa 31 residency program in Tirana, as well as from collaboration with alumnus from the École nationale supérieure d'arts de Paris-Cergy (ENSAPC) and the artists-collaborators of the Oral History Initiative (OHI) - Prishtina. The other program is a three-day event titled *(Post)Yugoslav Legacies and Bodies: Performance, Critique and Utopia* curated by Biljana Tanurovska - Kjulavkovski and Slavcho Dimitrov, and consists of screenings, lectures and performances.

The general idea behind the festival is to invent various modi operandi to deal with the transmission of artistic heritage in the enlarged context of the history of modernity, and the amplification of reception of ideas and gestures related to constantly evolving acts and forms searching for emancipation.

This performance festival is the second chapter of the European program Culture.EUBalkans (2022-2024) whose aim is to encourage the circulation of artists, researchers and cultural actors between the Western Balkans and the European Union, and to promote the dissemination of their practices and their research. The NAM Choreolab performance is presented in collaboration with the PPFestival by Lokomotiva, and the (Non)Aligned Movements project, supported by the Creative Europe/European Cooperation Western Balkans Program and the Ministry of Culture of the Republic of North Macedonia.

**(POST)
YUGOSLAV
LEGACIES
AND BODIES:
PERFORMANCE,
CRITIQUE AND
UTOPIA**

Curated program by Biljana Tanurovska-Kjulavkovski and
Slavcho Dimitrov

The histories and politics of memory related to the legacies of Yugoslav socialism are a persistent and restless source of debates and disputes. The battles over collective memory symptomatically disclose the ongoing affective charge of Yugoslav legacies. These battles range from the nationalist historical revisionisms dictated by the provincial state-building process in the post-Yugoslav space that phantasmatically reset temporality as starting from a zero point, while being dictated by forces of local and international capital, up to the fetishism of freeze-frame backwards looks towards an idealized past that betrays the present disenchantment and incapacity for imagining different political futures nested in the nostalgic dehistoricization.

Somewhere between these processes, one can find the multiple and nuanced practices and politics of remembrance that acknowledge both the hurts and failings of history, as much as the “not yet voiced, undischarged element” (Bloch) of the utopian potentiality of the past Yugoslav materials, practices and longings.

It is precisely these cracks, openings, contradictions, ambivalences, potentials and memories that our performative festival programme (Post)Yugoslav Legacies and Bodies: Performance, Critique and Utopia critically engages with, related to the multiple legacies of Yugoslav political, art and cultural practices and histories. Our program presents artists and scholars whose practices re-assemble, refer to, deconstruct or refract actions or perspectives which are reading historical or political positions, actions or relations of the (post) Yugoslavian context.

Our focus on performance arts derives not only from our commitment to understanding and engaging the problematics of the political and culture as an iterative performative and embodied and affective practice that brings into being collective subjectivities and worlds-in-common, values and orientations, ways of life and shared dispositions, as much as a performative staging of antagonism, disputes and dissensus. Rather, specifically, we would like to tackle the various ideological orientations and apparatuses, key political and collective signifiers and value investments of the Yugoslav legacies, as themselves being historically enacted through multiple art performances, cultural performatives, material-discursive apparatuses, and changing social choreographies. These include practices and affective anchors related to solidarity, anti-fascism, brotherhood and unity, Titoism, non-aligned decolonial politics, women’s and feminist perspectives, collectivism, utopian and emancipatory ideals, supranational Yugoslav identity, (gender) equality, the new socialist man and the working people, self-management, subcultural practices of resistance etc.

Our curatorial perspective is not historical nor genealogical but is creating a space where dialogue between discursive points and artistic practices is performed through certain dilemmas, questions, observations, ideologies, archives or perspectives related to those Yugoslav legacies.

We can point to the mass social choreographies of Sletovi (Flock of Birds) as the most paradigmatic examples of Yugoslav legacies which have both performative and pedagogic functions, overlapping and reinforcing each other. Here, thousands of bodies display, visualize and inscribe the nation, the state symbols, Yugoslav history, the communist party and the Leader (inscribing his signature with their bodies, his name, or other symbols associatively related to his name), resulting in the production of regulated and disciplined bodies.

One should also consider the various choreographies of the working body and labor, embodied in working brigades and the compositions of collective bodies in shared efforts towards (re) building the country, as well as the unruly and resisting bodies of the students' protests in 1968 or the alternative cultural practices of the 1980s, most saliently, the punk cultural formations and their artistic offshoots. Building up new infrastructures, platforms, sensibility, theories, magazines, fanzines, and aesthetics, punk introduced a world within the world, precisely through its political impropriety, that is to say, by meshing, reconfiguring, redistributing, and playing with and within the existing horizon of the sensible, on the one hand, and doing politics at its allegedly improper site, which is to say mass culture, culture, and arts.

In this bundle of historical performatives, of special interest for us are the rich, contextually and historically specific, and conceptually diverse performance art practices in ex-Yugoslavia of individual artists, and the self-organized and collective structures of production and organization of art. To mention a few, one cannot overlook the importance of art groups such as Zenith, Gorgona, Mediala, OHO, Bosch+Bosch, KÔD, The Group of Six Artists, as well as the performances and programs presented and produced within the infrastructures of the various Student and Youth Cultural Centers in Ljubljana, Belgrade, Zagreb, Skopje, and many other.

Even more importantly, our joint effort to support, curate and enhance the creation of performative practices is grounded also in the conviction that the backward glance towards the past and the contradictory legacies of Yugoslavia - especially those related to the reflection and critique of capitalism, solidarity, utopia, emancipation, collectivism, gender equality, the struggle against class exploitation and inequality, supranational identity - can

help us enact a critique (not only of the past but) of the prison house of the present, and stage desires and visions of futurity charged with indeterminate and open potentiality beyond the devastating logic of the world of capitalist realism, nationalism, sexism, homophobia, and colonialism. Beyond the epistemic, cultural and political auto-colonisation that has deemed us all as political infants, we would like to explore the potentials of the “no-longer-conscious” as a methodology of critical hermeneutics and reparative reading that mobilizes the performative force of the unfinished past, serving the utopian “not-yet-here” and reflecting the affective dynamics and necessities of hope (as argued by Bloch and Muñoz). In the spirit of Mark Fisher, we would like to awaken the specters of lost futures, the ghosts of failed promises and unfinished utopias as anticipatory illuminations of other possible worlds.

Finally, the selection and presentation of contemporary performance art practices is determined by our appreciation of the “utopian performative” force (Dolan) of these performances, bringing forward different temporalities, space-times, and making them affectively sensed, while critically mobilizing part of the legacies of Yugoslav emancipatory ideals, or addressing the post-Yugoslav turbo-fascism (Papić), that is the entrenched in the patriarchal politics (which persisted within everyday socialist life despite the proclaimed egalitarianism), homophobia, and violent practices towards cultural and religious others.

PROGRAM

PARTNER'S PROGRAM **3rd of October 2024 (Thursday)**

18:30 - Presentation of the partners from the Culture. EUBalkans initiative and discussion: Jeta Rexha, Director of the Oral History Initiative-OHI, Prishtina; Joséphine Dauphin, in charge of the residency programmes at Art Explora, Paris/Tirana; Camille Kingué, Head of International Affairs and Career Development at École nationale supérieure d'arts de Paris-Cergy (ENSAPC), Paris. Moderation: Ivana Vaseva, curator at MoCA - Skopje.

20:00
Performance A Hacker's Guide to the Forest: Museum Edition by Collective Tree.0 (Elisabeth Banom, Kathryn Marshall, Martijn Van Elferen), alumni of École nationale supérieure d'arts de Paris-Cergy (ENSAPC).

21:00
Screening of video artworks: Trans'nistria (11' 50'') and Abkhazia After (13' 44'') by Vangjush Vellahu, The Goldfinch (4' 25'') and How Stars Are Born? (4' 03'') by Olson Lamaj and Bitches on Their Deen (50') by Anna Ehrenstein, residents of Villa 31, residency programme in Tirana run by the Art Explora Foundation (France/Albania).

MAIN PROGRAM **04-06.10.2024**

(Post)Yugoslav Legacies and Bodies: Performance, Critique and Utopia
Curated event
Curators: Biljana Tanurovska - Kjulavkovski and Slavcho Dimitrov

4th October, 2024 (Friday)

18.30 – 19:15
Hristina Ivanoska/ Document Missing: On Methodology (text, voice, and body) (2014-) /performance, 40 min.

19:30-20:30

Jovana Karaulić/ Staging the State: Cultural Performances of Yugoslavism/ lecture

20:45

Marta Popivoda, in collaboration with Ana Vujanović/ SURFACES THAT MATTER: Youth Day 1988 (2022)/ video installation, 20 min., loop

Marta Popivoda/ YUGOSLAVIA, HOW IDEOLOGY MOVED OUR COLLECTIVE BODY (2013) / Serbia, France Germany, film, 62 min.

5th October, 2024, (Saturday)**19:00 – 20:00**

Klelija Zhivkovikj/ Who Taught You How to Feel Good? (2024)/ performance, 20 min.

Milica Rakić and Vladimir Bjeličić/ Investigative Procedure: The File of a Yugoslav Woman (2024)/ performance, 15-20 min.

Olja Grubić/ IKEBANA (2018)/ performance, 25 min. (+18)

20:30 – 21.30

Dražen Dragojević/ Such as Partisans with Non /a performance lecture

6th October, 2024 (Sunday)

18:00 – 19:00 Jasmina Založnik/ Claiming of Space. New Performative Art Practices in Yugoslavia/ lecture

19:30 NAM ChoreoLab: Sonja Pregrad, Ana Dubljević, Viktorija Ilioska, Dražen Dragojević/ SUCH AS RHYMES WITH NON Non does not repeat. But it does rhyme. (2024) / performance

DESCRIPTIONS

The École nationale supérieure d'arts de Paris-Cergy (ENSAPC) is a public institution for higher artistic education under the supervision of the Ministry of Culture of France which trains artists and creators who are active on the international scene. ENSAPC's resolutely cross-disciplinary offerings span a wide range of disciplines, linking the visual arts, writing, live performance, sound, film, and theory. It is a locus of lively contention and fruitful exchange, a space in which ideas, knowledge, and experience collide and coalesce in complementary ways.

Founded by Frédéric Jousset in 2019, **Art Explora** is an international foundation that renews the dialogue between the arts and audiences at all scales. The aim is to contribute to the democratization of access to culture, and to reaffirm the central place of artists in the face of the great challenges and changes of our time. This aspect is illustrated more particularly through the different residency programmes it offers for artists and scholars: Paris Art Residency-Cité internationale des arts x Art Explora launched in 2021, Mediterranean Cross-Residencies-Art Explora launched in 2024 and Tirana Art Residency-Vila 31 x Art Explora that will be launched in December 2024.

Founded in 1964 after the Skopje earthquake, with numerous donations of artworks to the City of Skopje from artists and institutions around the world, the **Museum of Contemporary Art (MoCA)**'s mission is to nurture and disseminate the values of modern and contemporary art that define the living culture and society of our time. The MoCa building is an example of the Late Modernism architectural style, with a total surface of 5000 square meters.

Oral History Initiative (OHI) is a non-profit organization based in Kosovo, composed of a collective of researchers from different generations, ethnicities and backgrounds. A pioneer in new media formats, OHI's practice is in the field of digital humanities, cultural heritage and memory studies. It engages with Kosovo's history in a non-formulaic way, trying to recover the interplay of individual and collective memories, beyond constructed group narratives—whether ethnic or national.

Collective Tree.0/ A Hacker's Guide to the Forest: Museum Edition/ performance 40 mins.

The representatives of the France-based artist collective Tree.0 invite you to experience the forest through the lens of the MoCa. By an in-situ process, the museum and its surroundings are transposed into a series of metaphors, both poetic and parodic, that articulate the underlying themes of ecology and technology. Inspired by fake news and green-washing campaigns, Tree.0 offers an alternative perspective on some of the most polarizing subjects of today. Through dance, song, storytelling and amateur magic, the piece encourages participants to question their relationship with their environment and with themselves.

Tree.0 is a collective of international artists based in France working in the field of performance and dance since 2020. Their work bridges choreography, visual storytelling, and experimental soundscapes that embody their ongoing research in ecology and technology. By working in situ, their process gives rise to itinerant theater pieces, where the site-in-question serves as a metaphorical muse for articulating their existential inquiries.

The collective draws their inspiration from the reciprocal exchange that occurs within every natural ecosystem: nutrients and information are shared across species to maintain ecosystem balance. They are also captivated by synthetic ecosystems, fake news and the complexity of the modern world, specifically the paradoxical relationship it incites between "man and nature."

With playful provocation, dry wit, melodic soliloquies, and peripatetic choreography, Tree.0 creates performances that act as a bridge between people and their environment—in the hopes of rekindling a childlike sense of wonder among viewers and eliciting emancipatory reflections.

Collective Tree.0: Elisabeth Banom, Kathryn Marshall, Martin Van Elferen.

**Vangjush Vellahu/ Videos from project Fragments I -
Where Stories Cut across the Land**

Trans'nistria

Video, HD color, 11' 50'', 2016

Abkhazia After

Video, HD color, 13' 44'', 2017

This is not a project about borders. Rather, it is a series of video works about overcoming the influence of politics on the land within the borders of unrecognized or semi-recognized states. It is a document of the fragmented symptoms of the "Bosnian pot" character of governance, in which all components simultaneously complement and eliminate each other. This unsettling principle of governance, in which elements unable to withstand the pressure collapse, while those that are more powerful survive (and are subsequently absorbed within the system), has been known for many centuries. What this work highlights are the contrasts and conflicts provoked by contemporary attempts at preserving a semblance of safety within those borders.

Much more than a mere cinematographic idea, Fragments I is a series of video documents detailing a journey through specific socio-political pulsars: The Republic of Abkhazia, a state of limited recognition; Varosha, a silent town in the Turkish Republic of Northern Cyprus, recognized only by Turkey; through the Field of Blackbirds in the Republic of Kosovo, a state of limited recognition; at the edge of the Tskhinvali region of the Republic of South Ossetia, a partially recognized state; in the Nagorno-Karabakh Republic or the Republic of Artsakh, a state unrecognized by any sovereign state; and in Transnistria, or the Pridnestrovian Moldavian Republic, a self-proclaimed, non-recognized, autonomous territorial unit with a special legal status.

Vangjush Vellahu was born in 1987 in Pogradec, Albania. He lives and works between Tirana and Berlin.

A visual artist working with video, he was initially trained in traditional and digital graphics. He focuses on storytelling practices specific to particular communities. He uses his travels to collect and tell stories that intertwine urban histories of entities that, from an ideological and political standpoint, remain on the margins of recognition.

His work has been presented in numerous institutions and exhibitions, including at ZK/U (Germany, 2024), Manifesta Biennial (Kosovo, 2022), Times Art Center (Germany, 2021), Hamburger Bahnhof (Germany, 2018), and the National Gallery of Prague (Czech Republic, 2016).

Olson Lamaj/ videos *The Goldfinch*, *How Stars Are Born?*

The Goldfinch

Video, HD Color, 4'25'', 2015

The film reveals the opulent interior of a luxurious villa, located in the heart of a residential zone, famously known as "The Villa of Dictator Enver Hoxha." Suddenly, a goldfinch enters the space, moving about in disoriented flight. Typically kept in a cage, the goldfinch is celebrated for its melodious song. Here, however, the sleek, modern furnishings of the villa transform the space into a symbolic cage, one from which the goldfinch yearns to escape. All of this unfolds against the haunting soundtrack of Stanley Kubrick's *The Shining*, intensifying the atmosphere.

Unlike other canary species, the goldfinch remains untamed. If freed from its cage, it can survive independently, without the care of its owner. The video delves into the tension between the concept of domestication and the control exerted by dictatorial regimes, using the bird and the villa as metaphors for freedom, confinement, and power.

How Stars Are Born?

Video, HD Color, 4' 03'', 2015

How Stars Are Born explores the collision of ideologies and symbols in a transitional society, using the motif of "the star" as its central metaphor. Olson intertwines different interpretations of the star—ranging from scientific explanations of stellar formation to the symbolic roles stars play in both political ideologies and popular culture. The video moves through a fragmented, often disorienting narrative, reflecting the confusion that arises when layers of history, propaganda, and consumerism overlap.

A n n a E h r e n s t e i n

In the post-communist landscape of his city, monuments of revolutionary heroes stand side by side with the consumer driven aesthetics of Western capitalism, creating a space where meanings conflict and blend. The star, once a symbol of resistance and communist glory, is decontextualized through a capitalist lens, appearing in corporate logos and superficial political symbolism. In this video, the star becomes a symbol of both continuity and disruption and a representation of identity caught between changing ideologies and a rapidly shifting cultural environment.

Olson Lamaj was born in 1985, in Tirana. He lives and works in Tirana. Olson Lamaj's artwork explores social and political themes, focusing on both contemporary Albanian life and universal systems of meaning. His projects highlight the semiotic saturation and mystical qualities of objects and images tied to political ideologies. His artworks serve as a collective mythography of the present, fostering the creation of new myths.

His work has been shown in numerous institutions and galleries, including the Zeta Gallery (Albania, 2023), Tallin Art Hall (Estonia, 2022), Bazamant Art Space (Albania, 2019), Die Kunsthalle Exnergasse im WUK (Austria, 2019), Ludwig Museum Budapest (Hungary, 2016).

Anna Ehrenstein/ Bitches on Their Deen/ video, 50', 2024

The Albanian-German artist Anna Ehrenstein was inspired by Irvin Cemil Schink, Moenirah Daniels, Mohamed Amjahid, Orhun Mersin and Keny Chan for her video essay that merges the realms of art, philosophy, and technology to resurrect amateur erotica paintings from the collection of Irvin Cemil Schink, dating back to the early twentieth century Ottoman Empire. Weaving a tapestry of queer gender theories and their theoretical frameworks by early muslim philosophers like Ibn Arabi and contemporary queer muslim figures in present day Berlin like Mohamed Amjahid and Orhun Mersin, and of the resonating lenses of queer South African muslim Moenirah Daniels, this project seeks to transcend temporal and geographic boundaries, giving life to historical narratives through the lens of contemporary queer voices and their spatiotemporal movements. The project's core methodology involves employing AI image-to-video technolo-

H r i s t i n a I v a n o s k a

gy, transforming static amateur erotica paintings into dynamic, interactive scenes.

By infusing movement and speech into these images, we aim to rediscover the homo-oriental mesh becoming a metaphorical thread connecting disparate moments, weaving a tapestry of shared experiences across time and denouncing homonationalism. The animated figures challenge normative expectations and destabilize fixed identities, embodying the fluidity of gender and desire. The act of animation itself becomes a performative intervention, echoing the performativity of cultural constructs; the animated character - a state of perpetual becoming.

Viewers witness the continual transformation of the past, with the characters' movements reflecting the impermanence of historical narratives and the relationship between an archive and its future friends.

Anna Ehrenstein was born in 1993, in Schwäbisch Hall, Germany. She lives and works between Berlin and Tirana.

She's an artist working collaboratively across sculptural and virtual installation, moving images and post-photographic media. She was born a migrant denied asylum and grew up between Germany and Albania.

Anna Ehrenstein received the C/O Berlin Talent Award in 2020. Her work has been presented in numerous institutions including the Lagos Biennale, (Nigeria, 2024), Staatsgalerie Saarbrücken (Germany, 2022), and C/O Berlin, (Germany, 2021).

Hristina Ivanoska/ Document Missing: On Methodology (text, voice, and body (2014-)/ performance, 40 min.

Document Missing (2014-) is an ongoing research project that unfolds forms, narratives, and aesthetics of women's resistance strategies and political actions from the past concerning today's forms of resistance. As a primary source of information, I use the archived oral testimonies of participants and eyewitnesses involved in the emancipatory processes and liberation movements in Macedonia that were collected and institutionalised after the Second World War.

But what happens when the documents are missing?

Over ten years, I created a significant body of work in different mediums: performance, photography, objects, textiles, typography, murals, and drawings. In my performances, I become a flexible and porous entity, a medium through which different identities are brought back to life. Through my texts and actions based on documents and documents missing, I create situations that 'were and were not' fluctuating through time and space. My interest in working with textiles and creating objects out of textiles has a political dimension. I validate handcraft such as embroidery and quilting as a medium of emancipatory and social value that can reflect personal observations and emotional struggle. Domestic labour is closely related to intimacy, isolation, and contemplation, and is always linked to a woman's identity. Individual efforts to substitute private for public space have barely been recognized or, in most cases, become forgotten over time. My ongoing interest in working with text that is preserved or lost, and in that sense present and absent, visible and hidden, provoked me to create the typography "Archetype Open Form" where the vertical and horizontal lines, the hierarchies in the letters, are erased to free up space for the voices that have been suppressed. Painted or embroidered on a piece of fabric or applied on a wall as a monumental mural or wall-engraving, I use typography to create new visual and textual content.

Hristina Ivanoska's research interest and artistic practice are tied around the issues of suppression, control, and construction of collective memory regarding women's resistance strategies, and politics. She often works interdisciplinary, critically investigating the experience of present-day social and political systems and their relationship to history and theory. Ivanoska has exhibited at the Gallery of the Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade; Museum of Yugoslavia; ŠKUC, Ljubljana; Budapest Gallery; +MSUM, Ljubljana; Manifesta 14 Prishtina; Künstlerhaus, Vienna; Ludwig Museum; MOMus, Thessalonica; 2nd Autostrada Biennial, Prizren; WUK, Vienna; MoCA Zagreb; Królikarnia Palace, Warsaw; Research Pavilion, 57. Venice Biennale; MoCA Skopje; MUMOK, Vienna; Künstlerhaus, Graz, and other venues. Since 2000 she has been collaborating with Yane Calovski and their complex installation We Are All In This Alone was presented at 56. Venice Biennale – Pavilion of the Republic of Macedonia (2015). The recently commissioned installation All Things Flowing, part of No Feeling is Final: Skopje Solidarity Collection curated by WHW was exhibited at the Kunsthalle Wien and National Gallery Prague (2023-24). In 2004 together they co-es-

established a platform for artistic research and curatorial practices “press to exit project space” in Skopje. She is a PhD-in-Practice candidate at the Academy of Fine Arts Vienna. Ivanoska lives and works in Skopje and Berlin. <http://hristinaivanoska.com>

Jovana Karaulić /Staging the State: Cultural performances of Yugoslavism/ lecture

The lecture will delve into the exploration of ideological enactments in Yugoslavia, drawing from the book “Cultural Performances of Yugoslavism”. The first part of the lecture will focus on how ideology was actively performed and embedded within the fabric of Yugoslav society. It will explore the ways cultural practices, particularly mass events like the ‘slet’, served as a stage for the state to translate its ideological narratives. These performances were carefully crafted instruments of statecraft, designed to construct and reinforce a collective identity. Through the analysis of these events, the lecture will reveal how public and cultural policies shaped these visual and symbolic representations.

Moving into the second part, the lecture will dissect the organisational aspects of these concepts and their role within the broader ideological apparatus. By examining specific instances from different historical periods of Yugoslavia, including the Kingdom of Yugoslavia and socialist Yugoslavia, the author will illustrate how the ‘slets’ functioned as tools for building the “imagined community” of Yugoslavia. These events not only mirrored the public policies of their respective eras but also actively participated in shaping them. The lecture will shed light on how the ‘slets’ were utilised to align the populace with the state’s vision, creating a dynamic interplay between performance, policy, and identity.

In conclusion, this lecture aims to provide a comprehensive understanding of the methods and organisational characteristics of this unique form of cultural performances. It will highlight the role these performances played in shaping Yugoslav identity and foster a discussion on the symbolic meanings they carry in the contemporary context. By unpacking the intricate relationship between ideology, performance, and governance, the lecture will offer new perspectives on the cultural politics and policies of Yugoslavia and their lasting legacy.

M a r t a P o p i v o d a

Jovana Karaulić, PhD, is Assistant Professor at the Faculty of Dramatic Arts, The Department for Management and Production in Theatre, Radio and Culture. Jovana is a team member of the Interactive Arts Laboratory, artistic research hub for new media and technologies at the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade (FDA). Jovana produced numerous independent theatre, film and event projects and she is co-founder of the platform Green Art Incubator. She has published articles in relevant journals and conference proceedings and co-edited the international thematic publication “Performing Arts Between Politics and Policies: Implications and Challenges”, published by FDA Belgrade and ADA from Zagreb. She is co-author of the publication: “How to Build a Network and Why?”, published by Kooperativa Zagreb and author of the book “Cultural Performances of Yugoslavism” published by Clio and FDA.

**Marta Popivoda, in collaboration with Ana Vujanović/
SURFACES THAT MATTER: Youth Day 1988 (2022)/ video
installation, 20 min., loop**

**The work was commissioned for the 59th October Salon
(Belgrade Biennale, 2022).**

**Featuring Sonja Vukićević and Ligia Lewis; cinematography:
Ivan Marković; editing: Nataša Pantić**

**Archive: Youth Day celebration broadcast, 1988, Program
archive of T.V. Belgrade, Radio Television of Serbia**

The two-channel video installation *Surfaces that Matter* (2022) explores one of the last mass performances in socialist Yugoslavia—the 1988 Youth Day celebration. The work is a study for a new film by Marta Popivoda and a continuation of long-term artistic and theoretical research done in collaboration with theorist and dramaturge Ana Vujanovic into mass performances of socialist ideology and its social choreography.

At the same time, bringing these historical performances into the present invites us to self-reflect on how we, as citizens, act as the audience of history. The mass performance we are examining was the final ‘slet’ for Youth Day, held at the Yugoslav People’s Army stadium in Belgrade on May 25, 1988. In many ways,

it was unique, because, in this mass performance, the socialist social choreography of heterogeneous but united bodies disappeared right in front of the Yugoslav public. It was replaced with a modern dance performance, with a single heroine, performed by Sonja Vukićević, a professional dancer. Her dramatic choreodrama was performed in a dark stadium, illuminated by 4,500 torches carried by 'extras'. Virtuoso, strong, with flowing hair and bare feet, Sonja has become a dance and a political symbol of personal liberation, in which one individualised social subject is clearly distinguished from the anonymous dancing crowd.

But whose freedom is this? Who is it intended for? Who has and who does not have the right to it? These are the questions that *Surfaces that Matter* opens up through the relations between a female body, dance, and ideology.

Marta Popivoda/ YUGOSLAVIA, HOW IDEOLOGY MOVED OUR COLLECTIVE BODY (2013) / Serbia, France Germany, film, 62 min.

The film deals with the question of how ideology performs itself in public space through mass performances. The author collected and analysed film and video footage from the period of Yugoslavia (1945 – 2000), focusing on state performances (youth work actions, May Day parades, celebrations of Youth Day, etc.) as well as counter-demonstrations (1968, student and civic demonstrations in the 1990s, the October 5th revolution, etc.). Going back through the images, the film traces how communist ideology was gradually exhausted through the changing relations between people, ideology, and the state. The film ends at the doors of contemporary Serbian democracy and neoliberal capitalism, demanding that we reflect why citizens so easily abandoned the ideas of socialist collectivism, brotherhood and unity, workers rights, and free education, replacing them, firstly, with nationalism and war, and then with a promise of freedom and democracy which instead turned out to be individualism and "wild" capitalism.

This research-based essay film is a very personal perspective on the history of socialist Yugoslavia, its dramatic end, and its recent transformation into a few democratic nation-states. My experience of the dissolution of the state and today's "wild" capitalist reestablishment of the class system in Serbia are my reasons for going back through the media images and tracing the way one social system changed by performing itself in public space. (Marta Popivoda)

N.B. The production of the film was a part of the two-year-long research project *Performance and the Public*, carried out by Ana Vujanović, Bojana Cvejić, and Marta Popivoda of the Belgrade theoretical-artistic collective TkH [Walking Theory] at Les Laboratoires d'Aubervilliers in Paris. Apart from the film, the research resulted in the book *Public Sphere by Performance* by Bojana Cvejić and Ana Vujanović.

Directed by Marta Popivoda; Written by Ana Vujanović, Marta Popivoda; Edited by Nataša Damjanović; Executive Producer Dragana Jovović; Sound design Jakov Munižaba; Producers Marta Popivoda, Alice Chauchat; Co-Producer Ann Carolin Renninger

Produced by TkH [Walking Theory], Belgrade; Les Laboratoires d'Aubervilliers, Paris; Universität der Künste Berlin, Berlin; joon film, Berlin

Marta Popivoda is a filmmaker, artist, and researcher living and working between Belgrade and Berlin. The main concerns in her work are the tensions between memory, history, and ideology, as well as the relations between collective and individual bodies. Popivoda approaches them from a feminist and queer perspective. In her recent work, she uses landscape dramaturgy, feminist storytelling, and radical slowness principles to produce scenes of (anti-fascist) memory. Her first feature documentary, *Yugoslavia, How Ideology Moved Our Collective Body*, premiered at the 63rd Berlinale and was later screened at numerous international film festivals. The film is part of the permanent collection of MoMA New York and is featured in "What Is Contemporary Art?", MoMA's online course about contemporary art from 1980 to the present.

Her second feature documentary, *Landscapes of Resistance*, premiered in the Tiger Competition of the 50th International Film Festival Rotterdam. It was presented at over fifty film festivals worldwide and won around twenty awards.

Popivoda's work has been featured in major art galleries, such as Tate Modern London, MoMA New York, MAXXI Rome, M HKA Antwerp, Museum of Modern Art + MSUM Ljubljana, etc. She received the prestigious Berlin Art Prize for visual arts from the Akademie der Künste Berlin. Popivoda recently presented newly commissioned works at the "Matter of Art" Biennale in Prague, the 12th Berlin Biennale, the Manifesta 14 Biennial, and the 59th Belgrade Biennale. She is a member of the European Film Academy and a fellow of the Berlin Artistic Research Programme 2024/25. She regularly teaches film at the University of Arts in Amsterdam.

**Klelija Zhivkovikj /Who Taught You How to Feel Good?
(2024)/ performance, 20 min.**

We are social animals. Our mutual bonds are our evolutionary and ecological imperative, a way for us to survive and become alive, the core of our worldbuilding. But, the world we are building is unjust, violent and lonely. What in our relationships makes it so?

In her work *Uses of the Erotic* Audre Lorde wrote that “in order to perpetuate itself, every oppression must corrupt or distort those various sources of power within the culture of the oppressed that can provide energy for change”. In this performance, the focus is on shame as a powerful instrument for numbing this energy. An affect that makes us feel like imposters in aliveness. Internalised violence which serves as our cultural and social coregulation. Means of social isolation and alienation. Shame as punishment. Shame as transgenerational trauma. Shame as tradition.

Beginning in the isolated, freeze state of shame, the author follows pleasure as a direction out of that state and a language through which aliveness speaks to her. Through a series of monologues and bodily movements, the author keeps encountering the choice to become alive or deepen the isolation caused by shame.

Klelija Zhivkovikj, born in 1989, is a transdisciplinary artist based in Skopje, North Macedonia. Formally trained across several design disciplines, her work is a theoretical, material and experiential inquiry into boundaries, the physical, psychological, emotional or spiritual barriers we construct to both help us know ourselves as beings that occupy space, and provide an interface for contact with our surroundings.

In 2021, Studio Private Print published her first artist book “Prototyping Tenderness: A Personal Log of a Dying World”, and hosted her first solo exhibition by the same name. She was awarded the “Ladislav Barisic” award from AICA Macedonia for her research proposal “Design for Resurgence” in 2022. In 2023 she received the “DENES” award for young visual artists under 35. She has participated in several group exhibitions in North Macedonia and internationally, including The Biennale of the Western Balkans in Ioannina, “It’s Easier to Breathe Under-

ground” in Skopje and The Biennial of Young Artists and “The Event of a Thread: Global Narratives in Textile” at the Museum of Contemporary Art - Skopje. She is currently developing her next solo exhibition at the Multimedia Centre of the National Gallery of North Macedonia “Mala Stanica”.

Milica Rakić and Vladimir Bjeličić/ Investigative Procedure: The File of a Yugoslav Woman (2024)/ performance, 15-20 min.

Dimmed light, evidentiary material embodied by a sequence of projections based on archival materials, but also the questioning tone of the male subject directed towards the female, constitute the recreation of a possible pseudo-historical event. The self-proclaimed Yugoslav heroine, Comradess Rakič, is exposed to public view in order to better understand her ideological position, as well as a whole collection of observations related to issues of wider social importance.

Inspired by the behaviour of socialist dissidents, media images that coloured the social reality of the time, as well as the mythology of investigative procedures of state security, this performance tries to raise current issues of historical revisionism and chauvinism, but also the principled attitude towards the legacy of anti-fascism in light of the general political hypocrisy that characterises the region.

Investigative Procedure: The File of a Yugoslav Woman will be presented in a hybrid form that combines the elements of a television interview and a state security hearing. It is a new production, i.e. a continuation of the multi-year collaboration between artist Milica Rakić and art historian and performer Vladimir Bjeličić, which is characterised by the intersection of writing about art, curation and performance.

Milica Rakić (1972) is a multimedia artist who thematizes the influence of language and culture on the formation of identity by interpreting ideological codes in historical and contemporary contexts. She received her doctorate at the Faculty of Fine Arts in Belgrade. She presented her works at thirty solo- and more than four hundred group exhibitions in Serbia and the world (Albania, United States of America, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Greece, Egypt, Iran, Italy, Indonesia, Japan, China, Hungary, Macedonia, Mexico, Germany, Portugal, Romania,

Russia, Slovenia, Turkey, France, Croatia, Montenegro, Spain). She is a member of the Union of Communists of Yugoslavia and the Association of Fine Artists of Serbia, with the status of an independent artist.

Vladimir Bjeličić (1983) is active in the field of independent curatorial and artistic practice. Basically, his work is based on the research of the representation of corporeality in the digital age, the translation of curatorial practice through performance, as well as the articulation of ideas of collectivism and equality, and the equal distribution of public goods in relation to the communication of different species (man and machine/man and plant). Together with Senka Latinović, he formed the post-curation formation Vocal Curatorial Syndrome and is one of the founders of the drag collective Ephemeral Confessions.

Olja Grubić/ IKEBANA (2018) / performance, 10 min

The focus of the topic is the Woman. A body. A child. The future. Hope. Nation. State.

The performance is the action of composing a vaginal still life: in a style very similar to Courbet's *L'Origine du monde*, the artist presents her vagina, into which she slowly inserts one blade of grass after another, one flower after another, to finally tie up this interesting ikebana with a pretty bow.

All the classical stereotypes can be attributed to this performance, stereotypes about female and male sexuality, the organic, the floral, the sensual, as well as hardcore erotica, the media, the pornographic. This is a representation of the world with sexuality expressed in pussy style.

Olja Grubić is a performer and visual artist. She works with contemporary and engaged themes, in the field of various media (performance, cabaret, video, installation, costume design, set design). In her artistic work, she addresses themes that reflect the primordiality of life, combining the basic functions, needs, and instincts of life into visual images and seemingly simple physical actions that shape a wide range of feelings and the social condition.

Dražen Dragojević / Such as Partisans with Non / a performance lecture

Decentering, decolonizing partisans. And queering, of course. Three speculations for a 'fourth world'. Queer partisans. Partisan queers. A non-alignment. And the rest is history. Or worse: futurity. Or worse: methodology. Or worse: ontology. Or worse. Such as Partisans with Non, a performance lecture, echoes Such as Rhymes with Non, a performance essay by NAM ChoreoLab, exploring stagings of non-alignment and non-aligned choreography, dealing with the historical and personal lineages – 'days of future past' – of the Non-Aligned Movement and its rejection of Cold War bipolarity by challenging (neo)imperialism and (neo) colonialism through an intersectional turn.

Dražen Dragojević works at the intersection Ljubljana and Berlin, arts, theory and media, research, production, strategy, communication, performance and curation, books, television, museums, stage, clubs and video. He has collaborated with institutions, networks, individuals, festivals and initiatives, such as Nomad Dance Academy, Janez Janša, Maska, Tanzfabrik, Janez Janša, Made in China, En-Knap, Janez Janša, Aksioma, ZRC SAZU. He has been part of the 'name readymade' project by Janez Janša, Janez Janša and Janez Janša for over a decade, spanning performance, visual and media art. He has joined NAM ChoreoLab (by way of Nomad Dance Academy) as a researcher and performer, exploring the lineages and concepts of non-alignment through an intersectional turn, by way of theory, archive, history, practice and memory.

NAM ChoreoLab/ SUCH AS RHYMES WITH NON, Non does not repeat. But it does rhyme. (2024)/performance

Conceived and created by NAM ChoreoLab, Such as Rhymes with Non, through the form of a performance essay, explores stagings of non-alignment and non-aligned choreography. NAM ChoreoLab is a modular choreography research project, which deals with the historical and personal lineages – 'days of future past' – of the Non-Aligned Movement through an intersectional turn – intersection of body, race, gender, class, nation, by

N A M C h o r e o L a b

activating speculative verse, spectral video, disjointed dance, choreographed conversation, dispositif of assembling, and an archive of gestures for the future.

The Non-Aligned Movement was set up as a movement of Third World states and Socialist Yugoslavia, rejecting the 'double blackmail' of the Cold War bipolarity of the US/USSR, advocating for an 'alternative globalisation' by challenging (neo)imperialism and (neo)colonialism. Amid contemporary, intersecting crises, struggles, critiques and breakdowns, NAM ChoreoLab asks: Who or what is 'non'? Who or what is 'aligned'? Who or what is 'bloc'? Who or what are non-aligned bodies, gestures, subjects? Is 'anti' enough? Is 'de' enough? Who or what is under or beyond nation, state, movement? Is liberation enough? Is emancipation enough? How to assemble as non-aligned? Is sovereignty enough? Is agency enough?

NAM ChoreoLab is conceived and developed by the curatorial team of the (Non) Aligned Movements project (2021) (by way of Nomad Dance Academy): choreographers and performers Sonja Pregrad (Croatia), Ana Dubljević (Serbia) and Viktorija Ilioska (North Macedonia), along with independent researcher and performer Dražen Dragojević (Slovenia). They align at the intersection of (queer) feminist dramaturgies, contextualised somatic practices, choreographic subjects, speculative and performative theory, archive and memory, decolonial historicism and futurism to re-assess – and re-align – non-alignment (along with the 'singularity' of Socialist Yugoslavia) for contemporary audiences, politics, communities by way of choreography installation meets intermedia archive meets essay performance.

Credits:

Concept and creation: NAM ChoreoLab (Sonja Pregrad, Ana Dubljević, Viktorija Ilioska, Dražen Dragojević)/ Dramaturgy: Ivana Ivković/ Video and visuals: Thilo Garus/ Costume: Tea Kantoci/ Sound: Jasmin Mahmić/ Light: Tomislav Maglečić/ Design: Marko Damiš
Print: Arskopija

Production: Objekt plesa / Object of dance/ Producer: Sonja Pregrad/ Assistant producer: Ivana Korpar

Coproduction: Museum of Contemporary Art Zagreb, Antisezona 24, Centre for Urban Culture Kino Šiška, Nomad Dance Academy Slovenia, Lokomotiva – Centre for New Initiative in Arts and Culture Skopje

Residential support: Dance Centre TALA / TALA PLE(j)S, Multi-media Institute - MaMa Center for Culture at Peščenica KNAP

Financial support: City of Zagreb, Ministry of Culture and Media of the Republic of Croatia

Ministry of Culture of the Republic of North Macedonia, Station Service for Contemporary Dance (as part of the project Dance On, Pass On, Dream On, funded by Creative Europe), Nomad Dance Academy Slovenia and Lokomotiva- Centre for New Initiative in Arts and Culture (as part of the project (Non)Aligned Movements, funded by Creative Europe);

For the support in the development of the project NAM ChoreoLab thanks: Nomad Dance Academy and the project (Non) Aligned Movements; Station Service for Contemporary Dance and Kondenz Festival; Tanzfabrik Berlin and the Summer School programme To Keep In Touch...; 35th Ljubljana Biennale of Graphic Arts; Vierte Welt and Partisan Festival
Zavod Melar

Performance in Skopje, is performed as part of the Curated program (Post)Yugoslav Legacies and Bodies: Performance, Critique and Utopia and Performance Platform Festival (Lokomotiva) and NAM project.

MoCA - Skopje Performance Festival
Museum of Contemporary Art – Skopje
03-06 October 2024

Editor: Tihomir Topuzovski, acting director

Text for a curated event: Biljana Tanurovska – Kjulavkovski, Slavcho Dimitrov

Performance festival coordination: Ivana Vaseva

Performance festival organization: Julia Manojlovska

Performance festival producer: Petar Antevski

Financial manager of the performance festival: Violeta Kachakova

Translation from English to Macedonian, proofreading in English and proofreading in Macedonian: Gracija Atanasovska

Graphic design: Iliana Petrushevska

MoCA - Skopje Performance Festival is produced as part of the project “Long-term cultural partnerships for Western Balkans - Europe dialogue (Culture.EUBalkans)”, supported within the Culture strand of the Creative Europe programme.

Co-funded by
the European Union

